

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A vén tengeri király és leányai.

(Költészet és való.)

Meyer Jánostól.

(Vége.)

II.

Az öreg nagytya, a ki a két fiunak mindezt elbeszélte, rég meghalt. Hanem a vén tengeri királyról és leányairól szóló regét nem feledték el; oly jól tudták, mintha csak ma hallották volna.

És a vén tengeri király ma ismét megcsóválta kormánypálcáját. Még koránreggel volt; s a szigeti tengerparti házikójában ismét ott ült a két fiu, ott ültek atyjokkal és anyjokkal a reggeli mellett.

— Iszonyu idő! — mondá az anya; — hála Istennek, férjem, hogy itthonn vagy! Csak senki se hina téged ma; megint hosszú és félelmes órák lennének azok reám nézve, ha ebben az időben hajóra kellene szállnod.

— No, no, — felelé férje, — és ha kellene, hát mégis megtenném! Szép hivatás az, másoknak segélyére lenni, a kiket veszély fenyeget, s minthogy ez az én hivatásom, csak kötelességemet teljesíteném, ha ebben a viharban valamely hajót a szoroson átkalauzolnék.

— Szép hivatás, természetesen! —

mondá ismét az anya, — csak ne lenne oly nehéz és oly veszélyes! Már én inkább lennék tehénpásztor, mint hajókalauz!

És a vihar mindig hevesebb, s a háborgó tenger mindig zúgóbb lett. Az atyának és a két fiunak kedvök telt abban, oda álltak az ablakhoz és kinéztek.

— Ugyan hogy tudtok ott állni és gyönyörködni benne? — mondá az anya; — nem értelek titeket, hiszen ez valóságos ítélet-idő!

— No, no, — viszonzá az atya, — miért nem? A ki a napot fényleni és a földet zöldelni engedi, kell, hogy annak a szél és a víz is engedelmeskedjék, és a vihar a tengeren épp úgy az ő kezéből jő, mint a virágok a kertben. Én úgy gondolom, hogy mindegy, ha vajjon itt vagy ott érezzük az ő közellétét és csodáljuk mindenhatóságát.

Mit szóljon ez ellen az anya? Igazat adott férjének. Hiszen bizonyára csak a félelem szólt belőle. Az anyai szív mindig aggódik, hanem a hajókalauz, mit tud az a félelemről? és a ki — mint ez itt — már számtalanszor daczolt a viharral a nyílt tengeren s a törekeny hajón, hogyan remeghatne az a biztos házban? És a gyermekek? — Ha atyjok nem fél, miért féljenek ők?

— Friczi bátyám, minő idő! — kiáltott

fel a fiatalabbik; — ezt a tengeri király teszi; szegény hajósok!

Hanem Friczi bátya nevetett és mondá:

— Ne hidd azt; tengeri király nincs és nymphák sincsenek!

És mindig hatalmasabban zúgott a vihar, mindig magasabbra tornyosultak a hullámok, és az atya felhuzta hosszuszáru csizmáját, föltette tengerészkalapját és kiment. Nyugtalankodott, — hivatására gondolt, és az ablakon át nem lehetett messzire látni. De csakhamar visszajött, — a magas tengeren sehol sem mutatkozott vitorla.

— Már nem tarthat sokáig, — mondá, — a vihar csillapulni fog, meg tudom azt a víz magasságából itélni; már nincs messze a kerttől, s magasabbra csak ritkán szokott emelkedni.

Hanem még mindig magasabbra emelkedett; és már hosszú idő mult el, mióta az atya azt mondta, s még mindig magasabbra hágott.

És a vihar mindig hatalmasabb, s a vad tenger mindig vadabb lett. Hogy tombolt és zajongott ma a víz! szürkén és sötéten, magasra fel és mélyre le, egy háborgó tömeg, a levegőtől és az égtől már meg sem különböztethető! És hogy dörögtek a hullámok és hogy rohantak a part fövényére, úgy hogy a fehér tajték fecsesenve csapódott az ablakokra s keresztül a kis ház födelén!

És a víz már ott állt a kertben, éppen mint évek előtt, midőn egyszer szintén így tombolt a vihar, és az öreg nagyatya még élt és az anya annyira aggódott.

És a két fiu kíváncsian kukucskált ki az ablakon. A víz a kertben, — életökben csak egyszer látták azt; — ha most küvolnának hajójukkal, minő pompásan vitorláztathatnák azt a kertben!

Hanem az anya minő csendesesen, minő haloványan ül ott! Már megint fél? Hogy ő mindjárt annyira megijed? Hiszen az atya azt mondta: már nem tarthat sokáig.

S pedig még tovább tartott, s mindig dühösebben tombolt a vihar, — mindig féktelenebbül hánykódott a tenger, — s a hullámok már az egész kertet elborították.

És az atyát ismét kiüzte nyugtalansága; sajkája miatt aggódott; — az a háztól leebb

feküdt a parton; — a láncz elszakadhatna és a szép sajka elveszhetne.

De hova lett a sajka? — A tenger hullámai belecsaptak és elmerítették; s már ut sem vezetett oda, — a víz az utat is elborította. S az áradat már a parton is tulcsapott, és tova zúdult messze a sikon, s tomboló habjai már a szántóföld és a rét fölött zúgtak.

És az erős ember, hosszuszáru csizmáiban, csak nagy bajjal birt ellentállni az árnak; a víz folyvást nőtt, sietni kellett, hogy haza érjen, s a dühöngő elem egész hazáig korbácsolá.

És ott állt házikója, már körülözönölve, mintha a tengerből emelkednék; s midőn ő oda ért, oda ért a víz is, s már az ajtó előtt zajlottak a hullámok.

De hiszen az atya azt mondta: már nem tarthat sokáig. — És midőn a szobába lépett, ismét azt mondá, hogy az aggodó anyát megvigasztalja.

És mégis tovább tartott! tovább, tovább, és mindig tovább! és most — most, — hah! mint csattogott! — az első hullám már a ház ajtajára csapott, s az anya borzadva rettent össze.

És a vihar mindig iszonyubban dühöngött, mindig magasabbra tornyosultak a hullámok, és most, — már megint! — és ismét! — hogy döngették az ajtót!

És most! — most! — a szoba padlóján! — a deszkák illesztékeiből tiszta víz bugyogott fel, mint száz apró örvénylő forrás.

— Az áradat! az áradat! — kiáltá az anya; — Uristen, az áradat! már házunkba tör! meneküljünk!

De hová? Köröskörül viz, mindenütt viz az egész sikságon, a távoli halmokig! És tajtékzó áradattal ömlött el a zugó tömeg már a szigetnek legnagyobb részén, egyik parttól a másikig, és a másik fölött megint a tengerbe.

Igy hát az atya mégis tévedt, ő, a szél- és idő-ismerő hajókalauz. Ily áradatot még nem élt meg sem ő, sem valaki a sziget többi lakosai közül.

Hanem éppen azért hitte még folyvást, hogy most már nem emelkedhetik magasabbra. S egyre vigasztalá az anyát: már nem tarthat sokáig. — De azért mégis tovább tartott, s még mindig magasabbra

hágott az őrjöngő tenger, — a hullámok mindig hatalmasabban csapdosták az ajtót és a falakat.

Ki menti meg a szegényeket a szorongatott házból? — Igen, ki menti meg a többieket is?! Mert bizonyára sokan vannak, a kiket szintén meglepett a csalárd tenger, — ilyen áradat már évszázadok óta nem volt.

És még mindig magasabbra emelkedett, — és a szegények a szobából a padlásra menekültek. — S a víz még mindig magasabbra hágott s mindig rettentőbben üvöltött a vihar.

Már a ház ajtaja is recsegett; egy hatalmas hullámcsapás betörte; — most az ablaktáblák is csörömpöltek, s a zugó tenger berontott a szobába. — S még mindig magasabbra hágott, mindig magasabbra, — Uristen!

Uristen az égben, és ha a falak összeomlanak! — Hogy remegett már a talaj, hogy inogott a tető! — És ott kuporognak ők, a gerendákba fogózva és jajgatnak és segítségért kiáltoznak.

De ki mentse meg őket? Csak egy tethné azt, az, a ki a tengernek és a vihar-
nak is parancsol. Az ő szeretete véghetetlen, de útjai kifürkészhetlenek!

Egy irtóztató hullámtorlat, fel magasra egész a háztető csucsáig, — egy szörnyű kiáltás, — — és a szerencsétleneket elnyelte a tenger. És aztán a kis ház is eltűnt; csak a tető egy része merült fel később, — s most ott uszott, elsodortatván a viharban.

Te borzasztó elem, mit vétettek neked ezek a szerencsétlenek, hogy vad áradatod eltemette őket?

Nem volt-e az atya hajókalauz?! — nem volt-e az anya egy hajókalauz neje?!

És a fiuk? a viruló két gyermek?

Az enyém vagy! az enyém vagy! — le veled a végtelen mélységbe!

Le? — nem nyult-e fel ott egy kar? nem bukott-e fel ott egy fürtös fej? — A kis háztető-rész lécei közt átbujik, — most elmerül, — most újra itt van, — igen, itt van egészen! — egy küszködő fiu!

Diadal! ő győzött, — fön van a törékeny tető-rész ormán, s tova ragadják az üvöltő hullámok. . . .

Hát a többiek? — Uristen, hová lett az atya, hová lett az anya és a másik fiu? — Szegény gyermek, többé nem fogod őket itt látni!

Előre, mindig előre, majd toronymagasságra, mintha az égbe ragadnák, majd mélyre le, mintha a pokolba sodornák a hullámok. S még mindig a törékeny tetőromon az iszonyu viharban, már messze, messze a kis szigettől, már kün a tenger közepén!

Kapaszkodjál erősen! élet és halál van a koczkán! — És lábait egy léczbe akasztva, karjaival egy gerendába kapaszkodva, úgy tartotta magát és küzdött a tengerrel sok, borzadályos órán keresztül.

És jött a dél, — jött a délután, — jött az est, — az oly sötét és oly borzasztó est!

Jó éjt, te bátor gyermek, talán egy más hazában fogsz fölébredni! . . .

És ki írja le e hosszú, iszonyu éj félelmet és kinjait? — Hanem végre, végre mégis elmúlt; — s még mindig üvöltött a vihar, zajlott a tenger, — s lábait még mindig a léczbe akasztva s görcsösen a gerendába kapaszkodva, a törékeny tetőromon a félholt gyermek a tenger közepén.

Fagyos hidegség merevíté tagjait, agya tüzként égett, s gondolatai vad lázban ütétek egymást.

— Nagypapa! nagypapa! — itt van ő! — most már én is hiszem! — Nem látod, hogyan csóválja kormánypálcáját? — Ő gyűlöli a hajókalauzokat! — Jaj! a mi házunk.

— Az áradat! az áradat! — Hogyan kiáltasz, anyám! — tartsd csak öcsémet! — atyám mindkettőtöket tart! — Már nem tarthat sokáig.

— Nagypapa! nagypapa! nézd, megint itt van — kagyló-kocsijában! — Nem látod palotáját? Hogy csillognak ablakai! — És a kertet? és a gyöngyöket a kertben?

— Jajnekem! mi volt ez? — Azáradat, az áradat! segítség! — belefutok.

— És ott! — itt vannak ők is, a csunya nymphák!

— Nagypapa! nagypapa! ments meg! — már jönnek, — el akarnak fogni! — már megragadnak! — érzem! érzem! — már lerántanak! — — — — —

Le? — Nem, nem le! felhúzták őt, — hanem ő nem tudta, többé mit sem látott, — eszmélete elhagyta és a fáradt szemek lezáródtak.

S midőn újra felnyitotta azokat, ott fe küdt a lágy párnán egy pompás hajószobában, s ágya mellett idegen, nyájas arcú emberek álltak és erősítő tápszerekkel üdítették föl.

És hogyan történt ez? — Valamennyi hírlapban közölve volt, s a ki nektek e történetet elbeszélte, ő is olvasta azt, leírta, — és ime, olvassátok ti is.

„Az 1871. évi november 13-dikán dühöngött tenger-ár alkalmával a Fehmarnsundon lakó hajókalauz, Kruze János, ki nejével és két fiával a ház padlására menekült, a hullámok által a házzal együtt elsöpörtetett, s ő, neje és fiatalabbik gyermeke odaveszett.

„A nagyobb fiúnak, Frigyesnek, kevésel a végzettéljes pillanat előtt sikerült a gerendázat közé mászni, aztán a tető-romon megkapaszkodhatni. Így sodortatott tova november 13-án reggel, martaléka a hullámok vad játékának s a hideg téli éj gyötrelmeinek, ki a nyílt tengerre, majd elveszve az éhség és az átnedvesedés miatt.

„Mindazáltal a derék fiu nem veszté el lélekjelenlétét. Mint egy régi tapasztalt hajós, igyekezett a tető cserepeit, a mennyire elérhette, mint fölösleges terhet leszaggatni. November 14-én reggel a kielikötő közelében volt. Délben észrevette őt egy francia hajó, mely ama kikötőbe igyekezett.

„A derék kapitány (Caban, kit e nemes tetteért a német császár érdemrenddel díszített föl) azonnal segélyére küldött négy emberrel egy sajkát, s a nagy bajjal megmentett fiut a hajón ápolás alá vette, aztán Kielben további gondoskodás végett átadta a hatóságnak.

„Kruze Frigyes ezután gondnokság alá helyezettvén, — daczára borzasztó élményének, elhatározá magát, hogy tengerész lesz, s így hát egy tengerészeti iskolába küldetett, hol lehetséges lesz biztos életállást alapítani meg magának.“

... Most tehát ott tanul a derék ifju. A vén tengeri király és leányai még sem ránthatták őt le birodalmukba, s azért is hajós akar lenni!

(Vége.)

A honvéd bucsúja.

— K. S. urnak, az 59. honvéd-zászlóalj t. orvosának —

Ismét, ismét fel kell kötnöm
Hű bajtársam', — kardomat;
Szerettimtől válva, lelkem
Olyan fájó hangot ad!

Itt kell hagynom szülőföldem',
El kell mennem e tájról,
Hol minden hely egy-egy emlék
Ifjuságom koráról.

Itt kell hagynom e vidéket,
E völgyet s kék hegyeket,
E kis házat, mely számomra
Annyi drágát rejteget. . . .

Ah de mi ez?! Egy kis bánat,
S én panaszra fakadok?
El a búval! apadj könnyem,
Hiszen férfiú vagyok!

Szülőföldem, honom e kis
Részeért ha élhetek, —
H o n o m é r t mért ne lennék kész
Áldozni az életet?

Megyek! s azt kiáltom, ha a
Harczéren leroskadok:
„Örökké viruljon a hon,
Melyért éltem s meghalok!“

Weisz Zsigmond.

Az ibolya-bokréta.

— Mese. —

Egy kereskedőnek három leánya volt, a kiket ő nagyon szeretett.

Egyszer hosszú utra kellett indulnia, s kérdezé leányaitól: mit hozzon nekik?

A legidősebb selyemruhát kívánt, a második egy gyöngyfüzért, a harmadik pedig egy ibolya-bokrétát.

A másik két leány kinevette a legfiatalabbat, mert éppen tavasz volt, midőn minden réten és minden cserjésben ibolyák nőnek. Hanem ő megmaradt ohajtása mellett.

Az atya megcsókolá három leányát s azon ígérettel bucsuzott el tőlük, hogy hat hét múlva visszatér.

Hanem már hat hónapja is elmúlt, s ő még sem jött vissza, — a hajót, melyen tengerre szállt, a vihar messze elterelte a helyes irányból. E közben elmúlt a tavasz, elmúlt a nyár és az ősz is, s midőn hazafelé utazott, már tél volt.

Minthogy most már nemsokára haza ér, teljesíteni akarta leányainak kívánságait; a legidősebb számára pompás ruhát vásárolt, a második számára drága gyöngyfűzért, hanem legfiatalabb leányának sehol sem tudott ibolyát szerezni, mert a réteket és kerteket hó takará, a kopasz fák ágai közt hideg szél fűtyölt, és mindenki, a kinek előadta, hogy ő ibolyát keres, szemébe nevetett.

Hanem ez nagyon eiszomorította a kereskedőt, mert legfiatalabb leánya a legkedvesebb gyermeke volt, s nem akart hazamenni a nélkül, hogy szerény kívánságát ne teljesítene.

Midőn így boszankodva lovagolt, az utól balra egyszerre egy kis fehér házat pillantott meg, melyet kert környezett. A virágok, a bokrok és a fák itt kopaszok voltak, mint mindenütt télen, hanem a kert közepén egy kis pázsitfolt zöldelt, mely földve vala illatos ibolyákkal.

A kereskedő örvendve megállítá lovát, leszállt, megkötötte egy fához és belépett a kis fehér házba.

Ottbenn egy nagy vörös párnán egy rút törpe ült, kinek vörös szeme és rőfnyi hosszú orra volt. A törpe kancsal szemmel boszusan nézett a belépőre és kiáltá:

— Mit alkalmatlankodol nálam?!

— Ah, — felelé a kereskedő kérő hangon, — ha csak egy kis ibolya-bokrétát akarnál adni legfiatalabb leányom számára; szívesen megfizetem, a mit kérsz!

A törpe mogorván rázta fejét; hanem a kereskedő nem hagyott fel kérésével, míg végre a kis szörnyeteg mondá:

— Két dologért teljesítem kérésedet. Pénzt vagy egyéb drágaságot nem használhatok, de ha leányaid közül egyet feleségül adsz nekem, vagy egy esztendőt adsz életedből, akkor adok ibolyát.

A kereskedő egy pillanatig gondolkodott, azután így szólt:

— Leányaim közül egyiket sem adhatom feleségül, hanem életem utolsó éve

legyen a tiéd; és most adj nekem ibolyát.

A törpe ekkor fölemelkedett s görbe lábacskaín kibiczegett a kertbe, leszakított egy esomó illatos ibolyát és mondá:

— Hogy tudhasd, mikor jár le időd, ez lesz a jel: nyolcz nappal előbb, hogysem életed utolsó éve kezdődik, az elszáradt ibolyák ismét kivirítanak. Mondd meg azért legfiatalabb leányodnak, hogy jól tegye el bokrétáját.

A kereskedő most lovára vetette magát és örömteljesen ügetett hazafelé, mert már nagyon vágyódott leányai után.

Azok örvendve siettek eléje, s midőn az ajándékokat köztük kiosztotta, nagyon boldogoknak érezték magukat; de egyikök sem örült annyira, mint a legfiatalabbik, s ő oly szeretetteljesen mondott köszönetet atyjának, hogy ez kétszeresen örvendett, miszerint az ibolyákat életének egy esztendeje árán megszerezte.

Midőn körülbelül félév mult el a kereskedő hazaérkezése után, legfiatalabb leánya egy reggel egészen magánkivül sietett hozzá és elbeszélé neki, hogy az ibolyák, melyeket hozott, s melyeket elhervadásuk után ékszer-szekerényében őrzött, ez éjjel csodálatosképen mind újra kivirultak. A kezében tartotta, és valóban frisek és illatosak voltak, mintha csak éppen most szakította volna le azokat.

Ekkor a kereskedő annyira megijedt, hogy holt-halovány lett és elkezdett sirni; mert most hát tudta, hogy nyolcz nap mulva vége az életének.

A legfiatalabbik leány azonnal gondolá, hogy valami nagy szomorúság bánthatja, s könyörgött, hogy mondja meg, mi a baja? Hanem atyja nem akará azt megvallani; csak a harmadik napon, midőn leánya nem szünt meg őt kérésével ostromolni, beszélt el neki mindent, hogy minő eset fordult elő hazautaztában.

A legfiatalabb leány most majd halálra ijedt, midőn megtudta, hogy a szeretett atya az ő kívánságának teljesíthetéseért odaadta életének utolsó évét. Hanem mindjárt kész volt elhatározásával; nem szólt egy szót sem, csak megesókolta atyját és kiment.

Azután elővett egy kosarat, telerakta

gyümölcsessel és kenyérrel, s titkon elhagyá a házat.

Minden félelem nélkül vándorolt a jó gyermek egymagában azon az uton, melyet atyja mint hazavezető utját leirt vala, s egyedül a miatt aggódott, vajjon jókor éri-e el czélját.

Végre vándorlása harmadik napján megpillantá a kis fehér házat a kerttel, mely most, nyár kezdetén, teljes virulásban állott.

A hü gyermek félelem nélkül belépett, szívből örvendvén, hogy megtalálta a keresett házat. A rut törpe most is ugyanazon a helyen ült, a hol akkor télen, s szintén ama szavakkal mordult a belépőre:

— Mit alkalmatlankodol nálam?!

— Jó uram, — viszonzá a leány nyájasan, — félév előtt atyám egy ibolya-bokré-táért oda ígérte neked életének utolsó évét. Hanem akkor azt is mondtad neki, hogy éppen úgy megelégednél, ha egyik leánya nőd lenne. Én atyámnak legfiatalabb leánya vagyok, az, a kinek számára az ibolya-bokré-tát megvette, s most eljöttem téged kérni, hogy fogadj el nődek s add vissza atyámnak utolsó évét. Annak bizonyosságaul, hogy csakugyan én vagyok az, ime, magammal hoztam az ibolyákat.

A törpe átvette a leány kezéből az ibolyákat, figyelmesen megvizsgálta, s fölismeré, hogy azok valóban az ő kerijéből valók. Azután visszaadta a leálynak és morgogva mondá:

— Ha a még hátralevő két napon, a mennyi atyád számára még fön van, próbára nálam akarsz maradni, hogy lássam, vajjon türelmes és szorgalmas vagy-e, akkor nem bánom, meg leszek elégedve a cserével.

A hü leány hálásan megcsókolá a törpe barna kezét; mert habár irtózott tőle, mégis mázsányi teher esett le szívéről, hogy atyjának nem kell miatta meghalni.

Most hát megkezdődött a két próba-nap.

Tisztán kellett tartania a házat s a törpe számára pompás étkeket készítenie; ő pedig nem kapott egyebet, mint száraz, fekete kenyeret s fekhelyül egy köteg szalmát. Reggel meg kellett fésülnie a törpe hosszú, bozontos haját, aztán, ha a házi munkát elvégezte, a kertben a lehullott virágszirmokat kellett összeszednie, mert a törpe csak virágokkal töltött ágyban akart

aludni. A mellett a rut kis kobold egész-nap zsörtölődött és morgott, a jó leány semmit sem tehetett kedvére. Hanem ő mindent nyájas türelemmel elviselt s csak arra gondolt: mily bensőleg szereti őt atyja, hogy az ő megörvendeztetése miatt még életének egy részét is kész volt feláldozni.

A harmadik nap reggelén alázatosan a törpéhez ment és mondá:

— Ha a két próba-nap alatt meg voltál velem elégedve, akkor váltsd be szavadat. Ma este letelik atyám ideje, — s én szentül fogadom, hogy jó és engedelmes nőd leszek teljes életemben.

— Legyen hát! — felelé a törpe, hanem azért csak olyan mogorva arcot vágott, mint azelőtt. — Jöjj és csókolj meg, mert most már feleségem vagy.

A jó leány lehajolt és megcsókolá a rút törpe vastag ajkát.

E pillanatban két kar ölelte át gyengéden, s az idétlen törpe helyett szép, sugár ifju állt előtte, a ki hálásan mondott köszönetet neki, hogy megváltotta a szörnyalakból, melyet bizonyos varázslat következtében sok éven át kellett viselnie.

Ugyanis elbeszélte neki, hogy ő egy hatalmas bűvész fia, a ki őt egy napon engedetlensége miatt törpévé változtatta s megváltásának feltételeül azt szabta elő, hogy csak egy hajadon önként és szívesen adott csókja szerezheti vissza neki természetes alakját. A vén bűvész azóta már régen megbánta kimondott varázslatát, hanem többé nem tehetette meg-nem-történtté, — s ekkorig minden leány hangos sikoltással elszaladt, a kiket arra igyekeztek rábeszélni, hogy őt, a rut törpét csókolják meg.

Hanem most hát minden jól volt, s mindketten boldogan utnak indultak a kereskedő házához.

Ez a napot, melyet élete utolsó napjának tartott, annál nagyobb gyötrellemmel látta pirkadni, minthogy legfiatalabb, legkedvesebb leánya is eltűnt. Annál nagyobb lett azonban boldogsága, midőn elveszettnek hitt leánya diszes hintóban még alkonnyat előtt megérkezett vőlegényével.

Mig ezek elbeszéltek sorsukat s valamennyien magasztalák a legfiatalabb leány gyermeki szeretetét, egyszerre köztük termett a vén bűvész is, s boldogan keblére

ölelé megváltott fiát. S hogy a leánynak, ki e boldogság eszközlője vala, lerója háláját, — hatalmas bűvésze által oda működött, hogy az öreg kereskedő élete, mely tulajdonképen egy év mulva véget ért volna, még sok éven át tartott.

A legfiatalabb leány pedig menyekzője napján keblére tűzte az ibolya-bokrétát, mint legszebb, legdrágább ékességét, — s az többé nem hervadt el. — Valószínűleg még ma is folyvást virul.

István gyerek.

Hej! te szegény István gyerek,
Könyvbe nem tekint a szemed;
Pedig mi lesz a jutalma?
Nem egyéb, mint fanyar alma!

Tudod, mi a fanyar alma?
Elhanyagolt gyümölcsfajta,
Melyet a kertész nem ápol,
S nem pirul nap mosolyától.

Hej! te szegény István gyerek,
Könyvbe jobb volna tekintned,
Hogy majd lenne a jutalma
Fanyar helyett édes alma.

Tudod, mi az édes alma?
Kertész által ápolt szép fa,
Mely azután — jól ismerem —
Izes gyümölcsöket terem.

István gyerek, térj magadhoz,
Menj a tudomány házához,
Vedd a könyvet és tanulgass,
Hogy pajtásiddal haladhass! —

— István gyerek szót fogadott,
Az iskolába ballagott,
Könyvet vett a két kezébe,
S tanult erő-megfeszítve.

És nem maradt el jutalma,
Mert — nem apadván szorgalma —
Jómagának fanyar helyett
Édes gyümölcsöket szerzett.

Én pedig csak azt ajánlom:
Minden gyermek tanulgasson,

Mert különben ma vagy holnap
Bizony fanyar gyümölcsöt kap!

Bóltresz Ferencz.

Képek Ausztráliából.

(Képpel.)

Ausztráliát az európaiak a 17-dik században fűdözték fel; még ma is csak partvidékeit ismerjük, — de az a kevés, mit róla tudunk, érdekes és sajátságos.

A part legnagyobb részét sík, homokos, — sok helyen, kivált kelet felől, korall-zátonyokkal és szirtekkel környezve. Nagy folyókkal nem bir. Belseje még eddig ismeretlen. Az ismert vidékek közül csak Uj-Dél-Wales bir jelentékenyebb hegyekkel, az ugynevezett Kékhegyekkel.

Ausztrália a földgömb déli részén fekszik, azért évszakai a mieinkkel ellenkező időben lépnek be; a nyár ott decemberrel, a tél juniussal kezdődik. — Uj-Dél-Walesben a telet a legegészségesebb évszagnak mondják. Keveset esik, az ég majd mindig derült; éjjel bő harmat nedvesíti a földet; a partokon csak a deret ismerik, a havat nem.

Ausztrália és a Csendestenger szigetvilágának ős-lakói két fő-faj közt állnak; ezek: a pazuabok, vagyis az ausztráliai szerezsenek, és az ugynevezett ausztráliai indiánok. Ez ős-lakók bőrszine sötétbarna, hajuk fekete, vékony fürtű, de nem gyapjas, mint a szerezseneké. A pofacsontok kissé kiállók, az orr szépen hajlott, a száj nagy és széles, de nem duzzadt, a fogak szépek, a szemek kicsinyek és feketék. A test általában véve izmos.

Ausztrália északi s egy a forró égöv alatt álló részeinek ős-lakói nem igen ruházkodnak, csak övet hordanak állatbőrből vagy falevelekből. A déli hidegebb részeken térdig érő köpenyt viselnek känguru-bőrből, vagy gyékényből. Ünnepeik alkalmával testöket befestik. Arcukat gyakran eltörzítják a nálok divatos orr-ékességgel, mely néha 2 láb hosszú pálcácskából, csontból, vagy tollból áll, melyet az orr porczán át-fürt lyukba dugnak.

Legjobb fegyverök a hajítódárda, melynek nyele 10—12 láb hosszú. E nélkül őket

soha sem látni, s azt rendkívüli ügyességgel kezelik. Vadászatnál rövidebb dárdát használnak.

A nagy madarakat különös csellel ejtik el. Balkezőkben egy csomó lombot tartanak maguk elé, hogy a madarak őket e mögött ne láthassák. Így közelednek lassankint feléjük, mignem oly távolságra érnek, hogy a dárdát sikeresen kidobhatják. E mellett

Az orosz sivatagokon.

(Képpel.)

A roppant kiterjedésű orosz birodalomról mindenki tudja, hogy annak vidékei mily néptelenek, s mily óriási rengetegek és sivatag puszták fogadnák a vakmerőt, ki e birodalmat keresztül-kasul bebarangolni elég merész lenne.

Vadászó ausztráliai.

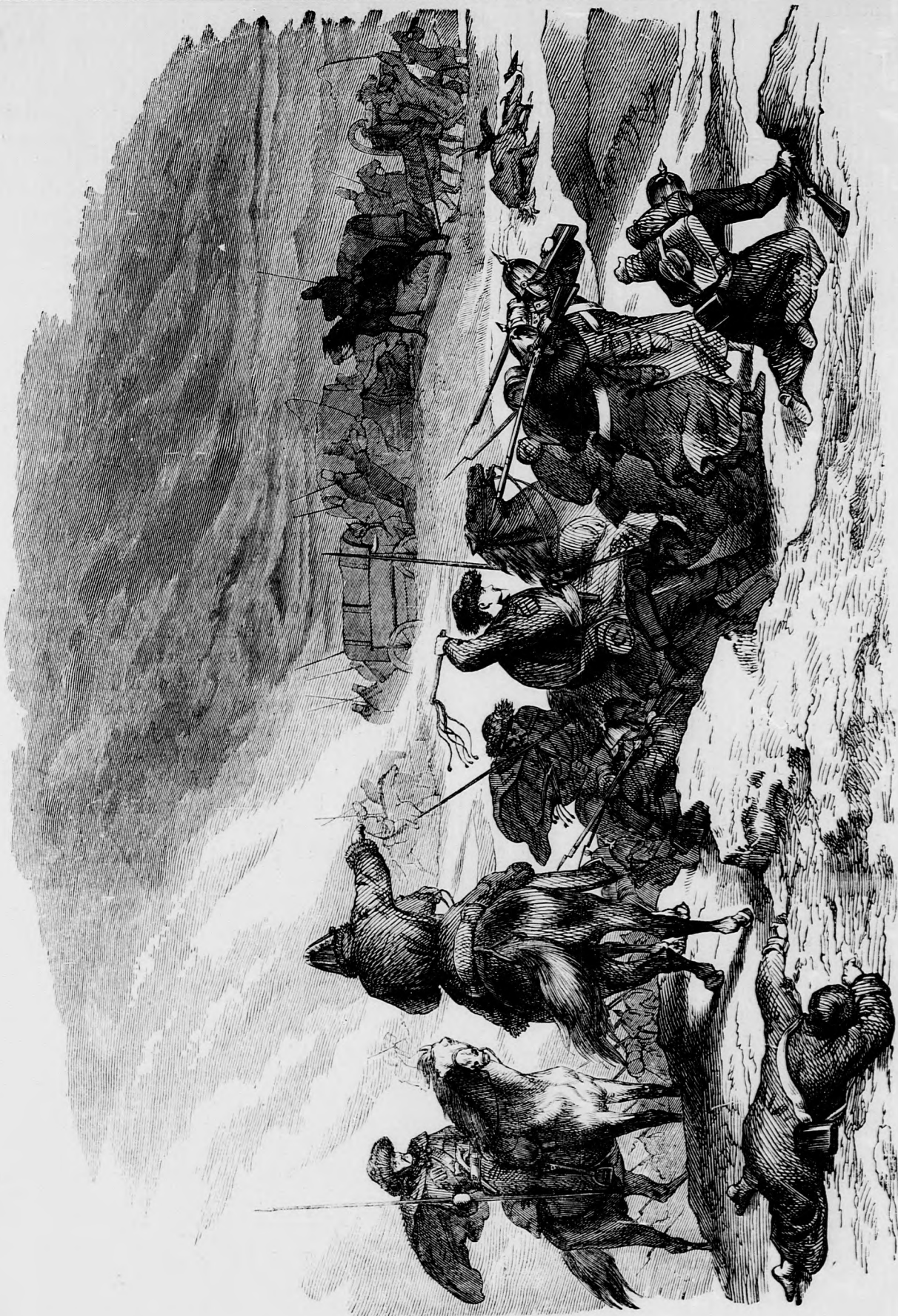
a madarakat és más egyéb állatokat ugorkaalaku, 2 - 3 láb hosszú ütővel is szokták leverni, melyet wamaranak hívnak.

Úgyes mászók, de míg a legmagasabb fák csucsát is a legnagyobb könnyűséggel és vakmerőséggel mászszák meg, — irtóznak valamely kutba vagy mélységbe alábocsátkozni.

(Vége köv.)

E puszták beláthatlan hosszóságban és szélességben terülnek, s a kopár, terméketlen talajon hiába keresne az elfáradt vándor árnyas pihenőhelyet vagy üdítő forrást, s napok mulnának el, míg ismét emberi lakra bukkanna, — ha addig le nem verné lábáról a kimerültség.

Hát még minő borzasztó lehet egy ilyen sivatag, ha szélvihar kerekedik, mely szörnű erejével végig rohan a pusztaságon,

Az orosz sivatagokon.

hatalmas porfelhőket és kövecs-esőt ragadva magával. Jaj annak az utasnak, kit az előtalál!

És az orosz katonáknak többször van alkalmuk e légi ellenséggel találkozni, a mely ellen nem használ sem fegyver, sem menekülés, — s bizony az orosz harczos inkább menne háromszor csatába, mint egyszer ily „masirozásra“ a sivatagon végig!

Mellékelt képünk nagyon is élénken tünteti elő az efféle utazás fáradalmas voltát, s cseppet sem irigyelhetjük ama csapat állapotát, mely ott küzd a viharral, — melynek láttára önkénytelenül is azt gondoljuk, hogy: bizony csak jó itt a meleg szobában!

Konstantinápoly ostroma.

Hammer-Purgstallerből.

Történelmi szemelvény.

(Vége.)

Mig a Romanosz-kapu, mely az ostrom főpontja volt, ilyen hősiesen tartotta magát, addig a törökök a másik ponton már majdnem a városba rontottak és daczára azon jóslatnak, hogy: az ellenség a tulsó oldalon fog betörni, a Xylokerau-kaput nem torlaszoltatta el a császár, hanem azon czélből hagyta bezáratlanul, hogy azon a végveszély esetére kirohanjon. De ekkor a záratlan kapun ötven török tolakodo t a városba és körülvette a kapu védőit.

Most az öböl felé fekvő Romanosz-kapunál az a kiáltás hallatszik, hogy a város be van véve, — és a görög katonákat még nagyobb esüggedés szállja meg.

Habár Theophilos, a palaeolog, a spanyol Don Francesko Toledo és a dalmata János, a vitézség terén csodákat műveltek: a császár mégis belátta, hogy az ellenség árjának nem állhat ellent.

— Inkább meghalok, hogysen végromlásunk szemtanuja legyek! — kiáltott fel és az ostromlókra vetette magát, és midőn azt látja, hogy övéi elhagyják őt s menekülnek, panaszosan így szólal fel:

— Nincs-e körülöttem valamely keresztény, a ki fejemet venné?!...

Alig mondá ki e szavait, két török kardja hatolt szívébe.

A császár hullája fölismeretlenül a többi halottak közé keveredett; a hetedik palaeolog, Dragoses Konstantin, a görögök császára nem volt többé!...

Ott esett el az I. Konstantin által épített főváros falai mellett, — és az ezred éve alapított byzanczi császárság sírba hanyatlott.

Erre a törökök, miután a városban a legnagyobb fejtelenség és kétségbeesés uralkodott, Charsias- vagy Kaligaria-kapuján, (most Egri-kapu, azaz görbe-kapu), a holtak halmán a városba rontottak, s a falakról menekülő őrséget, mely az ostrom elején 5000 emberből állott — felkoncizolták.

Hány ezren haltak el ebben az iszonyu vérfürdőben?!...

A lakosok kétségbeesetten az öböl felé fekvő kapuhoz rohantak, mely még nem volt megszállva.

A görög és genuai hajókon számosan megmenekülhettek. De azután legott be is zárták a kaput és a kulcsát a tengerbe vetették, hogy teljesüljön az a jóslat, miszerint, ha ezt megtették, a törökök a város közepéről fognak visszaveretni.

Ha az ellenség már elérte a Tauri-forumot (ma Taukbasari), akkor a lakosok által megveretnek. — Így szólt a jóslat.

A nagy néptömeg az öböl részéről most az Aja-Sophiába menekült: férfiak, nők, aggok, gyermekek, barátok és apácák rohantak a nagy főtemplomba.

Es ezt is azon jóslat teljesevége végett tették, mely szerint, ha ők ide menekülnek és ha már a törökök egész a Nagy-Konstantin szobráig nyomultak előre, ugy egy angyal fog megjelenni, ki egy alacsony alkatu embernek egy kardot ad át ilyen szavak között:

— Vedd ezt a kardot, és boszuld meg az Istennek népét!...

Erre a törökök legott meg fognak futamodni és a görögök által üldöztetni kezdetnek, és nemcsak a városból és egész Kis-Ázsiából üzetnek ki, hanem egész Perzsia határáig üldöztetnek.

E jóslat teljesevége végett a nép az Aja-Sophiába hullámzott, mely roppant terjedelmű dóm egészen megtelt a menekülő néptömeggel.

Nem csak a csarnokok és karzatok, hanem még az oszlopok is ellepettek a nép által.

Azután bezárták a kaput.

A törökök bezúzták a templom kapuját és a menekülőket rablánczra fűzték.

A férfiak kötelekkel, a nők öveikkel kötöztettek össze, kettenkint.

Nem tekintették sem a kort, sem a rangot.

Iszonyu és szomorú jelenetnek volt szemtanuja az egyház.

A szent-képekről lerabolták az aranyat, ezüstöt és a drágaköveket, azután összerombolták; az arany- és ezüst-edényeket elrabolták, a misés-ruhákból csótárokat készítettek.

Az utolsó byzanci uralkodót végre fölismerték a hullahalom között bibor-ruhájáról, a melyre aranyos sasok voltak hímezve.

Fejét levágták és a főtéren azon porphyroszlopon állították föl, melyet Nagy-Konstantin, anyjának Helénának emlékére állított fel; Heléna szobrát Theodosius császár vétette le és a maga, ezüsből készült szobrát állíttatta fel oda.

Ez a szobor hét mázsa súlyt nyomott és egy ólomból készült oszlopra helyeztetett.

I. Jusztinián császár az ólomoszlop helyett porphyroszlopot állított fel, melyre a maga szobrát helyezé.

Ez a szobor balkezében a földtekét tartotta, tetején a kereszttel, jobbával pedig napkelet felé fenyegetett, — mely azt jelenté, hogy a császár kelet urává leszen.

Konstantinápoly elfoglalója iszonyuan meggyalázta ezt a régi szobrot azáltal, hogy reá szögeztette Konstantin fejét.

A nagy szobrot azonnal ledöntötték és végig lovagoltak rajta.

A nagy Jusztinián emlékét így gyalázták meg!...

A győzelem császára kitárt karját, mely mintegy fenyegeté az ozmánt, hogy nemerjen tovább terjeszkedni, és babéros fejét lovak patkói tiporják!...

Az utolsó görög császár feje egésznap ki volt szögezve az oszlopon.

Alkonyatkor lehúzták a fej bőrét, és a koponyát győzelmi jel gyanánt az ázsiai városokba küldötték, — éppen úgy, mint a

szerencsétlen Ulászló fejét a várnai vérnepok után Brussába.

A császár tetemének eltakarításáról néhány menekült görög gondoskodott.

Igy veszett el Konstantinápoly, így a keleti császárság, és lett belőle Stambul és Ozmánbirodalom.

Tréfás talányok.

K.-tól.

I.

Milyen agyar lehetett az,
Melytől egykor a világ
Ugy reszketett, hogy ellene
Szálltak égbe az imák?

M a g y a r

II.

Milyen író lehet az, ki
A falun furkóssal jár,
Kinek hatalmától remeg
Minden csavargó madár?

B í r ó.

III.

Mily tó dönté egykor romba
Karthagót beszédével,
És a Censor, habár czélt ért,
So'sem felodhatjuk el?

C a t ó.

IV.

Milyen irány hatalmasabb
A föld stylusainál,
Egy sorára, egy egész nép
Hogyha kell hát készen áll?

K í r í l y.

V.

Hogyha hajdan a csatának
Kürtje riadva beszélt,
Mi mentette meg akkoron
Mind a testet, mind a vért?

V a v é r t t (páncsél)

Harcz és háboru az állatvilágban.

Az ember, ki a legkegyetlenebb valamennyi élő teremtetek közt, az egyetlen, ki rombolási eszközöket és fegyvereket talált fel a harcra. A többi állatok mind csak azon segédeszközökkel harcolnak, melyeket a természettől nyertek — támadásra és védelemre. Karmok, szarvak, tüskék, méregfogak, villanyos csapások, igéztekintet (a kigyóknál), végre a zörej által előidézett ijedtség, harcias magatartás, büz, sőt tarka felhők is a visszavonulás födőzésére, — mindezek arra vannak előkészítve az eleven teremteteknél, hogy a szünteleni harcot fenntartsák.

Hanem a növényeknél is észlelhetjük ezen gyilkos harcot, melyben az erős a gyengét legyőzi, a ravaszabb és gonoszabb a félénkebb felett diadalmaskodik. A növények is harcolnak egymással. A gyengébb nesztelenül esik el, a győztes némán diadalmaskodik; s annál borzasztóbb a csata, mely néha a küzdők egész élet-tartamát igénybe veszi. Itt nem az erős, nem a harcias nyeri el a győzelmet: hanem az élet-erő, a támadás hatalma, a gyökerek kiterjedése, s mindenekelőtt a növés gyorsasága.

Olyan tartományokban és vidékeken, hol nedvesség melegséggel egyesül az életfejlődés gyorsítására, azt hinnők, hogy a növények valósággal birkóznak egymással. Az, mely az eső után leggyorsabban csirázik, először keriti hatalmába a földet; gyökerei terjednek, elvonják a többitől a tápot, levelei nőnek, fejlődnek; s az, a melyik legelőször vert gyökeret, a többitől elhuzza a tápot gyökerei által, buja levélzete elveszi tőlök az éltető napfényt, s így megfojtja a gyengébb, táplálék-hiány miatt elsatnyult társakat árnyékában.

A folyondárok fákra kapaszkodnak s nyulának, hajlékony indáik gyors növéssel felkúsznak annyira, hogy virágaik ama óriás fák koronáin pompáznak, melyek támaszul szolgálnak nekik.

Hanem a leghatalmasabb, leggyilkosabb csaták a föld belsejében vívatnak. A földben némán, senkitől sem látva, küzdik a növények a borzasztó harcot a lételért. A gyökerek mohón terjednek minden irányban, a tápnedveket felkeresendők, s fékte-

len versenyben küzdenek szomszédjaikkal, magukévá teszik a talajnak legkövérebb részeit, és kiéheztetik, megfojtják társaikat.

Ilyen a növények néma harcza.

Hasonló néma csatákat vívnak az apró állatok is, különösen a rovarok. A nagyobb állatok, kivált az emlősök, minden lehetséges zajjal kísérik harcaikat; a rovarok némán küzdenek s némán türik a legborzasztóbb sebeket és csonkulásokat, mint a kín-oszlophoz kötött indián. S annál réme-sebbek ezen néma harcok, melyekből néhány példát bemutatunk olvasóinknak.

Ambár a hangyák közt csupa szeretet és egyetértés látszik uralkodni, daczára annak, irtják egymást, ha valamely fajuk nagyon elszaporodott; hanem nem vetnek tört egymásnak, nem támadják meg ellenségeket orozva, lesből, mint sok más rovar teszi, — hanem bátor, nyílt háboruban támadják meg, jól rendezett hadsereggel. Ha más, nekik tápul szolgáló rovarokat elfognak, az mindig nyílt támadással történik.

Fegyvereik erős harapófogóhoz hasonló állkapcsaik, a piczi fulánk és ama savanyu nedv, mely az ember bőrén gyenge pirt idéz elő. Hanem csak a munkások harcolnak, a többiek rögtön megfutamodnak. Azok, melyek nem bírnak fulánkkal, először megmarják ellenségeket s aztán gyorsan igyekeznek testök hátsó részét a seb felé fordítani s a mérget belefecsesíteni. Ha az ellenség távol van, akkor két lábra emelkednek, hátsó lábaik közt előre tolják hasukat s oly messzire fecsesentik a savanyu nedvet, a mennyire csak bírják. Ha például egy hangyaboly tetejét bottal kissé megpiszkáljuk, rögtön ott terem egy nyüzsgő had s valóságos hangyasav-eső fecsesen felfelé, melynek majdnem olyan szaga van, mint az égetett kénnek.

Hanem valamennyi ellenségek közt legjobban félnek más hangyáktól, és pedig a kicsinyek a legbátrabbak; kettő-három is beleharapózik egy nagynak a lábaiba, ideoda rángatják, s nem engedik, hogy meneküljön.

Dühök határtalan a harcban, s inkább hagyják fejöket vagy lábaikat elszakítani, mint hogy az egyszer megkapott ellenfél elbocsátanak. Gyakran látni a győztesek lábain elszakított fejeket, sőt egész hullákat

lógni, — annyira beleharapóztak, hogy a halálban sem bocsátják el az ellenséget.

A nagyobb hangyák, ha kisebbekkel találkoznak az ő járásukban, azonnal megtámadják, megragadják őket a hátuknál fogva s úgy fojtják meg; de ha a kisebbek észreveszik a nagyok szándokát, akkor rögtön futárokat küldenek haza s azonnal jön az egész had.

Ha azonban rendes hangya-háborút akarunk látni, akkor az erdőbe kell mennünk, hol a vörös-barna hangyák egész várakat építenek s a többi, habár sokkal nagyobb rovarok felett uralkodnak és a más bolyból való hangyákkal háboruznak. Néha két, egymástól vagy 100 lábnyira távollevő bolyból oly nagy hadseregek indulnak a harcra, hogy az ut 2 láb szélességre egészen be van takarva hangyával; az ut közepén, vagy a hol összetalálkoznak, ott kezdődik az ütközet. Ezrek meg ezrek harcolnak egymással, marják s mérgekkel fecskendezik egymást; mindegyik fél igyekszik a másikat fogságba ejteni, — hanem azt még nem sikerült felfödözni, vajjon mit csinálnak a foglyokkal, melyeket haza czipelnek. A csatamező 3—4 négyszög lábnyi tért foglal el. Mindenütt holtak hevernek, s egész századok ide-oda ránczигálják egymást lábaiknál vagy fejeiknél fogva.

A csata rendszeren párbajjal kezdődik: két hangya-harczos — hihetőleg a legerősebbek — elhagyja a csata-vonalat, s neki mennek egymásnak fogóikkal, felágaskodnak s úgy birkóznak, a míg el nem dülnek; akkor mindkét hadseregéből többen sietnek segélyre, s néhány pillanat múlva mind a két had egygyé olvad, összevegyül, s a szemlélő nem képes többé őket szétismerni. Hanem annál jobban ismerik őket egymást; a harc dühében ugyan megtörténik, hogy saját társát támadja meg, ragadja meg az egyik vagy másik bajnok, de rögtön el is ereszti s megtapogatja, megsímogatja őt első lábával és tapintó szálaival.

A csata naplementig tart, aztán lassankint visszavonul mind a két had, mindegyik a maga várába; a halottakat ott hagyják, de a foglyokat nagy gonddal magukkal viszik.

A csata alatt a házi munka nem szakítatik félbe: a hangya-bábok rendszeren meg

lesznek etetve; mások szerte-szét mennek az erdőbe táplálék után, s megint mások folytonosan hazaczipelik a foglyokat. Másnap hajnalban újra kezdődik a harc, a győztes fél mindinkább előbbre nyomul, míg végre a legyőzöttek gyorsabban és gyorsabban visszavonulnak; hanem alkonyat előtt nem futamodnak meg, a legnagyobb erőmegfeszítéssel védelmezik magukat, mert tudják, hogy az ellenfél, habár tökéletesen legyőzhető is ellenét, azonnal visszavonul, a mint alkonyodni kezd.

De alig festi meg a keleti eget a hajnal első pirja, már is élénk sürgés-forgás támad a gyengébb fél városában, s mire a nap felkél, már az egész gyarmat utnak indul, mindent magával czipelve, a mi értékkel bír előttük. Valóban megható az a gond és szeretet, melylyel a még tehetetlen hangyabábokat magukkal viszik; ha egy nem bírja, kettő-három is összeáll s úgy czipelik a drága terhet, s inkább feláldozzák saját életüket, mintsem hogy azt elhagynák. Néha 50—60 lépésnyi távolságra huroczkodnak el előbbi lakásuktól, s az új lakhelyen oly ernyedetlen szorgalommal fognak a vár építéséhez, miszerint egypár nap múlva már ott díszlik készen egész pompában az új hagyaboly. (Folyt. köv.)

Látogatás egy chinai börtönben.

— Egy utazó naplójából. —

Junius hó egyik reggelén lehetett, írja egy utazó, midőn álmomból félig elfojtott zokogás ébresztett fel. Feltekintve, chinai szolgámat, Agit pillantám meg, ki mosdó-medenczémbé friss vizet öntött.

— Agi! szólék — what's the matter — are you ill? (mi bajod, beteg vagy?)

— O yes massa; mehab got vomuche; pain in me head; — (erős fejfájás) — me no vabé nothing at all dis molning — (zokogás) — dat mandali-man, vely bad man. — (Igen uram, fejfájásom van. — Nem tudok magamon sehogy segíteni. — A mandarin nagyon gonosz ember.)

Agi ezen szavai az u. n. chinai angol nyelven volt mondva, mely angol-és portugalból van összezaggyálva el-elhintett chinai szavakkal, s melyben „r“ betű helyett

mindig „l“ ejtetik, mert a chinai nem bírja az „r“ betűt kimondani.

— What the devil have the mandarines to do with you? (Mi ördögöt keressz te a mandarinoknál?) — szólék haraggal, mert azt gondolám, hogy azok boszuval és üldözéssel fenyegetik, a miért szolgálatba szegődött egy fankwai tiszthez (Fan=kwai annyi, mint tengeri ördög, s ez az európaiak universalis diszelnevezése a mennyei birodalomban).

— Nem nekem van velük bajom, — sóhajta, — hanem legjobb barátomat fogták el s egy sötét, borzasztó tömlöczbe vették.

— Vétett valamit?

— O massa, erre nem is gondoltam, nem is tudom.

— Barátod tán megérdemli e büntetést?

— Nem, nem, ő azt meg nem érdemelheti, hanem — folytatá halkán, felém közeledve, — barátom sok pénzt szerzett magának, a mandarinnak pedig most szüksége volna dollárokra, és azért befogatta, hogy így megszerezolja.

— Gyönyörű dolog, és hol van barátod?

— Itt Cantonban.

— Itt Cantonban, hol mi uralkodunk? Itt merészelné ez a qua mandarin ily gyalázatosan cselekedni?

— Igen ám massa, de kérlek, szabadítsd ki, a mandarin nagyon fél a falangsee (francia) tiszttől, ha massa hozzá megy, mindjárt ki kell barátomat eresztenie.

— És miféle mandarin ez a gazember?

— O massa, ez a börtönök főmandarinja.

— Jó, jó, majd meglátjuk.

Reggelinnél több társamnak elbeszéltem az esetet, s miután Agit mindnyájan jól szíveltük, el lett határozva, hogy a legrovidebb uton fogjuk barátját kiszabadítani. — R* francia tisztt, ki eszélyessége-s erejéről egyaránt híres volt, ajánkozott társamul a vakmerő expediciónál.

Reggeli után mindketten lóra ültünk, egy-egy revolverrel fölfegyverkezve, mely iránt a chinaiak drágán, megvásárolt tapasztalásból, rendkívüli respectussal viselkednek. Két szuronyos matroz és Agi kö-

vettek, ez utóbbi tolmács és kalauz gyanánt.

Azt vártuk, hogy szolgám Canton valamelyik félreeső, lebujsos részébe vezet, de mint elbámultunk, midőn Agi a nagy keleti fő-utezának egyik mellékutczájában megállt ugyanazon fal előtt, mely mellett annyiszor végig lovagoltam, a nélkül, hogy gyanítottam volna, mennyi borzasztó nyomor van it egy halomban.

— Kopogj! — szólék Agihoz, ki oly hatással vitte ki parancsomat, hogy azonnal előbujt egy nyirott chinai fő, mely azonban az európaiak láttára rögtön visszahúzódott; a kaput bezárni azonban már nem telt ideje, mert az egyik matröz kardját a két szárny közé dugá, s a meztelen kard látása oly varázsszal birt a kapusra, hogy csakhamar megnyilt a bemenet, s mi méltóságunk teljes öntudatában belovagoltunk a széles udvarra.

Szemben tölünk kis, alacsony templom feküdt, melyhez az épület teljes szélében 6—8 lábnyi magasságu lépcsőzet vezetett. Baloldalt számtalan alacsony és rendetlen épület állt, míg jobbról a téres udvar terült el. Azon magas fal mellett pedig, mely ez oldalról képezé az udvar határát, egész sor alacsony, piszkos szín huzódott végig az udvar felé, ajtó nélkül, tárva-nyitva, de mégis erős léczekből álló rácoszattal beszegve.

Ezen rácoszat mögött, az udvaron s a templom lépcsőjén csakugy hemzsegett a sok fogoly öreg és fiatal, férfi és nő, tarka, piszkos, gyászos zagyalékban. — Soha nem volt fogalmam azon határtalan nyomorról, melyben e boldogtalanok szenvedtek, rongyos foszlányokból álló egy-egy kis leppentyű védte a szerencsésebbet a nap lángoló sugarai ellen, a többiét semmi; borzasztó volt látni ez elsatnyult, undok sebekkel borított testeket.

A chinaiak legnagyobb büszkesége a szépen leborotvált fej, s a legnyomorultabb koldus is gondot fordít rája, de ezeket hosszú, bozontos, tüskés erdő fődte el, s ezen mértékkel meg lehetett volna határozni, ki mi óta nyomorog e siralomvölgyében.

A foglyok egytől-egyig nehéz láncokkal voltak nagy gömbölyü gránitkövekhez

kovácsolva, melyek miatt a gyöngébbek mozdulni sem bírtak helyükből.

Váratlan megjelenésünk a legnagyobb lámulatra ragadta a bűnfészek lakóit, mely csakhamar harsány ujjongásban tört ki. — Azt gondolák, hogy a Fan-kwai tiszték eljöttek őket a mandarin körmei közül kiszabadítani.

A lárma iszonyu volt; lánczaik csörömpölése, a nehéz kövek surlódása a kövezet-hez, miket maguk után kelle hurcolniok, borzasztó chaoszá olvadt rekedt kiabálással.

— Chow, chow tahbah! chow chow! (Ételt, ételt uram! kenyeret) hallatszott minden oldalról.

E látvány kétélű kardként metszette át szívetet, az európai civilizatio, a humanitás ragyogóbb világításban soha sem jelent meg lelkem előtt, mint e barbár ellentét által.

Percz alatt körül voltunk véve a foglyoktól, örök sehol sem mutatkoztak, de még az udvarias kapus is elpárolgott, s a tömeg mind sűrűbbé vált, kiáltásuk, nyögésök, jajgatásuk mindinkább növekedett, s mi e fekélyes, undok tömegben nem tudunk mit csinálni.

Végre megjelent egy magas termetű, idős férfi, a mandarinok hétköznapi ruhájában, hosszú, kék gyapotzekébe öltözve, ki több apró mandarinnal a fenebb leírt épületek egyikéből kilépve, méltóságteljes gravitással nézte a tarka jelenetet.

Ennek látása varázsütésként hatott a foglyokra. — A zajt és kiáltást félénk csend váltotta fel, s a távolabb állók a földre hasaltak vagy úgy tettek, mintha e jelenetben semmi részt se vettek volna; a közel állók pedig, kiknek nehéz gránitjaik miatt nem sikerült oly gyorsan elhagyni veszélyes szomszédságunkat, s összebujtak alázatos kutyákként, és arcaik egyszerre valami félkegyelmű, valami ostoba kifejezést nyertek. — Ez ember pedig, kinek csupán megjelenése ily hatást szült, a börtönök főfelügyelője, a „headman“ volt, mint A gi nevezé.

(Vége köv.)

A fonó-Jenny.

Az első fonógép feltalálását, mely „fonó-Jenny“ név alatt volt ismeretes, ekkép beszélik el:

Hargrave, egy takács, sokáig törte a fejét azon, hogy egy fonógépet állítson elő, mely több és finomabb fonást végezzen, mint az emberi kéz által hajtott régi gépezet. Minthogy folyvást csak ezt az eszmét forgatta agyában, mesterségét elhanyagolta, úgy hogy családja végre nagy nyomorba jutott, s neje — minden szorgalma daczára — alig volt már képes kenyeret szerezni gyermekeinek. A szegény asszony azonkívül attól is félt, hogy férjének izgatott lelki állapota valóságos tébolylyá változhatik.

Elképzelhetni tehát a szegény asszony ijedelmét, midőn Hargrave egy napon, miután sokáig mély gondolatokba merülve ült székén, hirtelen felugrott, a kályhából kivett egy széndarabot, s azzal mindenféle különös figurákat kezdett a padlóra rajzolni, aztán levetette magát e sajátságos szoba-ékitményhez, melyet meredt tekintettel szemlélt.

Hasztalan intézett hozzá kérdéseket megremült felesége, — semmit sem felelt.

Végre felugrott, neje karjaiból kiragadta leánykáját, s elkezdett kiabálni:

— Megvan! feltaláltam! feltaláltam!

Oda vezette nejét arra a helyre, a hol a széndarabbal lerajzoló fonógépének alkatrészeit, s elkezdé neki találmányát magyarázgatni.

— Szerencsénk meg van alapítva, — kiáltá, — e naptól fogva új korszak áll be a fonásban, s új korszak a mi életünkben. Többé nem fogod érinteni a rokkát, s többé nem lesz okod tétlenségem miatt panaszkodni!

Boldog, reményteljes mosoly derité fel a nő halvány arcát; megölelte férjét, mellére szorítá gyermekét, és kérdé:

— Hogy fogod nevezni találmányodat?

— Csak egy név létezik annak számára, — felelé Hargrave. — Téged fonó-Jennynek neveztek, mielőtt nőül vettelek, mert szorgalmad és a rokka kezelésében való ügyességeddel valamennyi leányt túlhaladtál. Fonó-Jenny lesz a gép neve, mely téged és sok mást megvált a rokkától.

A „fonó-Jenny“ még ma is megvan, s még ma is mint nevezetességet mutogatják, habár azt más, tökéletesebb szerkezetű gépek tulszárnyalták és háttérbe szorították is.

Talányok.

- 1) **Boltresz Ferencztől.**
1. 2. 3. Mindenki irtózik tőle,
S fél, hogy ne jusson kezébe.
 10. 9. 1. Minden zordon idő elül
Az ember ebbe menekül.
 3. 9. 8. Nagy áldás ám ennek fénye,
Nélküle ember nem élne.
 10. 9. 8. Minden könyvben megtalálsz,
Hogyha figyelve vizsgálod.
 10. 9. 5. Hogyha egyszer előtalál,
Arczod pirja fehérre vál'.
 6. 5. 4. 3. Van ez minden tárgynak, testnek,
Jól tudják azt, a kik festnek.
 - 1—10. Mátyás király idejében,
Híres volt ő vitézségben.

- 2) **Marton Gyulától.**
2. 3. 4. Sok embernek a neve.
 4. 3. 2. Könyvben van a lelhelye.
 3. 4. Valódinak ellentéte.
 1. 4. Állatoknak lakháza.
 - 1—4. Ékkő, még pedig drága.

- 3) **Hönigsfeld Vilmostól.**
8. 9. 4. 3. Sok élvezetet nyújt
Az ének e szaka.
 2. 3. 2. Mennyegzőt nélküle
Nem ülnek ám soha.
 2. 3. 2. 8. 9. Tisztán, mint egyéb fém,
Ritkán fordul elő.
 1. 7. 5. 6. 7. 8. 9. 2. Izletes eledel,
Szünetlenül rezgő.
 3. 7. 8. 2. Hosszan elnyulik ez,
Messze ellátsz rajta.
 4. 5. 6. Mesterember, ki a
Háztetőt csinálja.
 5. 6. 4. 1. 4. 8. 9. Ily eszköz a bányász
Kezében fordul meg.
 5. 6. 7. 8. 2. 1. Uszni kell a vizen
Ezen kis járműnek.
 2. 8. 9. 2. Hála és tisztelet
Köt hozzá bennünket.
 5. 6. 7. 8. 1. 2. A mi egyszer ilyen,
Nem képez egészet.
 - 1—9. Az egész egy ünnep,
Deczemberben tartják.
Főleg a gyermekek
Mindent várva várják.

Számfeladvány.

Vladár Mariskától.

Egy fiu megosztá dióit testvéreivel; a legidősebbnek 8-czal többet adott, mint dióinak fele, — másik testvérenek 2-vel adott többet, mint a megmaradtak fele, — s neki 20 diója maradt.

Kérdés: mennyi diója volt először, és mennyit adott mindegyik testvérenek?

Megfejtési határidő deczember 25-dike.

Adomák.

— **Az óriási távcső.** Egy kiszolgált katona a falu korezmájában beszélé az iddogálóknak: hol járt ő mindenfelé s miket látott?

— Egyszer, — mondá, — egy nagy városba érkeztem, s ott a többi közt a ritkaságok táráit is megnéztem. Thyú! mennyi sok fura jószág volt ott! De valamennyi közt legjobban megbámultam egy óriási távcsövet, mely oly nagy volt, hogy ha az ember husvétkor belenézett, hát egész pünkösdig ellátott vele!

Ez már aztán igazán óriási távcső lehetett!

— **Jó tanács.** — Orvos ur, kérem, álljon meg egy szóra.

— No mi baja, szomszéd uram.

— Jaj, nagyon fáj, ha a képemhez nyúlok.

— Hát ne nyuljon oda, szomszéd uram.

— **Ördöge van.** Egy ember felmászott a fára, s a száraz ágat, melyre ráült, maga alatt elkezdé fűrészelni.

— Földi! — kiált rá egy arra menő, — vigyázzon! mindjárt lepottyán!

A földi azonban csak nagyot nevetett s tovább fűrészelt. Hát bizony a másik perczben szépen lepottyant az elfűrészelt ággal együtt.

— Ejnye, tán ördöge van, hogy úgy meg tudta mondani! — csodálkozték a lepottyant ember.

TARTALOM.

A vén tengeri király és leányai. — A honvéd bucsúja. — Az ibolya-bokréta. — István gyerek. — Képek Ausztráliából. (Képpel.) — Az orosz sivatagokon. (Képpel.) — Konstantinápoly ostroma. — Tréfás talányok. — Harcz és háboru az állatvilágban. — Látogatás egy chinai börtönben. — A fonó-Jenny. — Talányok. — Adomák.

Felelős szerkesztő: K.-Beniczky Irma.

Kiadja és nyomatja: Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapest, (egyetem-utca 4. sz.)